

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 25.

20 Iunie 1899.

PRIGONIRILE IN BUCOVINA

Vești triste ne vin de peste hotare. Guvernul maghiar și în special ministrul de instrucție publică nu mai contenește cu planurile de maghiarizare; iar «guvernul» din Bucovina s'a apucat să extermină presa românească.

Ar zice cineva, că guvernatorul *Bourguignon* a fost la școala șovinismului lui Szilágyi, Csáki s. e. l. «*Patria*», organul de publicitate al partidului național românesc din Bucovina este un ghimpe în ochii guvernatorului și ai uneltelor sale. De aceea, aceștia au luat hotărîrea de a face imposibilă aparițiunea mai departe a acestui energic ziar. Mai fie-care număr al său trebuie să iese ciungărit din atelierul de cenzură a guvernului local. Deunăzi fu confiscat al zecelea număr din această gazetă, încît ea fu nevoită să apară, întocmai ca celelalte nouă numere anterioare, cu întregi coloane *albe* cu indicațiunea repetată: «*Confiscat*».

Ce să fie oare, ne-am întrebat noi și toată lumea românească care urmărește cu atențiune mișcarea politică a fraților bucovineni?

Cum? Partidul național român de acolo să fie intrat pe cărările revoluțiunii? «*Patria*» va fi publicînd

articole incendiare? Monarhia habsburgică s'o fi găsinđ în primejdie din pricina acestui ziar?!

Evident, că numai în asemenea casuri s'ar explica aceste sistematice confiscări.

Dar am răușit să ne procurăm cîteva din articolele confiscate și am rămas uimiți de moderațiunea și bunul simț ce respira din ele.

Atunci, pentru ce această avalanșă de prigoane în formă de confiscări de ziar și de expulsări a redactorilor ei?

Mister!

Se vede că guvernul Bucovinei, ațîțat de niște nemernici intriganți, tot niște venetici pripășiți în acea mîndră țărișoară moldovenească, s'a speriat de mișcarea politică ce s'a produs în vremile din urmă în sînul Românilor de acolo. Dar acea mișcare a fost și este perfect *legală*!

De ce dar umblă guvernatorul și trabanții săi să o împedice? Pentru că ea nu are darul de a conveni Jidanilor și Nemților cari trăesc din ospitalitatea acestei țări românești? Și apoi, unde cred Austriacii că vor ajunge lucrurile, dacă vor continua cu această politică de persecuție la adresa Românilor? Cred ei serios că vor izbuti a frînge puterea de rezistență a Românilor?

Slavă Domnului, Ungurii și-au recorit decenii de arîndul sufletul lor aprins de văpaia șovinismului, prigonind fără încetare presa română și pe susținătorii ei. Și care este rezultatul? Ziarele române din Transilvania apar înainte, deși întemnițările și amendele în bani curgeau gîrlă ani întregi de arîndul. Ba presa română de peste carpați s'a înmulțit chiar în această epocă de persecuții.

Tot așa va fi și în Bucovina. Guvernul de acolo poate fi sigur, că din prigonirile pe care le-a îndreptat în potruva Românilor *aceștia* au să iasă biruitori, iar onorabilul guvernator are să iasă cel puțin din țară!

Cum au mai eșit și alții, care nu au vrut să înțeleagă că trebuie să respecte drepturile Românilor.

Aceasta îmi aduce aminte următoarea analogie. La o episcopie românească de peste munți, era un bătrîn servitor, Trăilă, care servise acolo vr'o treizeci de ani. Ceilalți servitori, fercheși și fanfaroni, mereu veneau și mereu plecau. Fie-care dintre ei ținea să-și bată joc de bătrînul Trăilă. Dar acesta, cu aceiași imperurbabilă seninătate da fie-cărui servitor obraznic acelaș răspuns stereotip:

— *«Pe mulți ca tine i-am dus eu pîn' la poartă!»*. . . . căci toți erau dați afară, numai el rămînea, pentru că era om cum se cade, omul casei.

Așa pot varia și Românii din Bucovina vorba aceasta, zicînd către simandicoșii lor asupritori:

— Pe mulți ca voi i-am expediat noi din patria noastră!

Suceveanu

INVĂȚĂTORII ROMÂNI

ÎN

TRANSILVANIA

Primum dela un învățător Român de peste munți următorul articol:

Demoralizarea învățămîntului românesc și subjugarea învățătorilor Români din partea Ungurilor, trebuie să miște inima tuturor Românilor cu bun simț. Ar fi o crimă din partea noastră a sta nepăsători în fața acestui atentat îngrozitor. Acum cînd Ungurii au sunat clopotul de moarte învățămîntului românesc, cred, că onorata Redacție îmi va permite, între marginile bunei cuviințe, a-mi desfășura modestele mele păreri relativ la această mare chestiune.

În timpul present, cînd spiritul neamului românesc e atît de agitat din cauza uneltirilor de maghiarisare trebuie să clarificăm această chestiune cît se poate de bine.

Împrejurările în care trăim astăzi, ne impune imperios, să nu perdem timpul cu acuzări reciproce, cînd Ungurii au lovit în cel mai sfînt drept al Românilor, atacînd cel mai scump tezaur: școala; trebuie să ne strîngem rîndurile și să ne luptăm cu aceeași bărbăție ce a caracterizat pe părinții noștrii. Niciodata Românii n'au avut așa mare necesitat de unire ca în present. Ungurii saltă de bucurie cînd ne văd certați; la ei cîștig, la noi perdere.

Poporul Român de sub dominațiunea Ungară, n'are alt scut dinaintea asprelor legi ungurești decît la preot și învățător, la acești doi apostoli își află dînsul puțina mîngiere și refuj în timpul cînd e luat la goană din partea Ungurilor. De aceea guvernul Unguresc a pus la cale o goană contra dascălilor și preoților Români, cari vor cuteza a da semne de viață națională; învățătorii sunt dați pe mîna geandarmilor cari îi pîndesc cu ochi de viperă și îndată ce un învățător face o mișcare în direc-

țiunea educației noastre naționale, e socotit ca conspirator contra Statului. — Inspectorul (revisorul), îi vizitează școala, îi face un proces-verbal, îl înaintează ministerului de instrucție recomandînd pe învățător ca un mare trădător de patrie, îl dă în judecată, îl amendează, îl închide în pușcărie, ca pe un făcător de rele, și, în urmă după ce l'a purtat dela Caiafa la Pilat, îl suspendă din învățămînt lăsîndu-l fără hrana vieții și în mizeria cea mai mare, mai virtos dacă învățătorul are și familie.

Prin acest procedeu neuman, învățămîntul românesc e batjocorit, iar mișcarea culturală românească e privită din partea revisorilor școlari Unguri, ca primejdioasă Statului; învățătorii români care se luptă cu multe miserii, ca să aibă existența zilnică, se supun acestor agenți ai maghiarizării.

Legea scolastică din anul 1868 proclamată și sancționată de M. S. Împăratul Austro-Ungariei, îi da învățătorului Român toate drepturile de a se cultiva pre sine și poporul său în limba sa națională; ei bine, aceste sfinte drepturi proclamate cu atita solemnitate înainte de aceasta cu 31 ani, astăzi sunt călcate în picioare.

Astăzi revisori școlarii Unguri cu tot dreptul se pot numi demoralizatorii învățămîntului românesc. De 10 ani de zile de cînd urmăresc cu atențiune mișcarea culturală a învățătorilor Români și a poporului românesc din Ardeal și Ungaria, din cîți revisori școlari s'au succedat prin comitatele (județele) locuite de Români, nici unul n'a făcut un bine pentru învățămîntul românesc, toți-au fost dușmani de moarte ai învățămîntului românesc, fie-care a nă-suit a-l pingări și batjocori; pentru că ei sunt campionii cei mai fervenți maghiarizării forțate.

Dela anul 1868 se începe un resboiu crunt între Unguri și Români pe terenul cultural. Tendința Ungurilor de a maghia-

riza pre toți Români, nici odată n'a fost mai vădită ca în jumătatea acestui veac.

Pină la anul 1848, Ungurii au a nimici pe Români fisicește, iar de atunci încoace au pus în aplicare un procedeu cu mult mai periculos și mai distrugător adică ai nimici moralicește.

Această politică, Ungurii o urmăresc prin școale și biserici, cele mai sfinte sanctuare ale unei națiuni!

Anul 1848, anul naționalităților a făcut o epocă în viața popoarelor europene. În acest măreț an sentimentele naționale și cunoștința demnității omenești se deștep-taseră; naționalitățile pretinseră drepturile naționale ce li se cuvenea. Aceste mărețe sentimente ca fulgerul străbătură în toate părțile Europei.

După încetarea războiului, popoarele mari ajunseră la acea convingere, că pentru generalizarea mărețelor principii de egalitate, dreptate și libertate, pentru cari s'au vărsat valuri, valuri de sînge, numai școala poate fi factorul principal. Numai școala prin învățătorul ei va putea generalisa aceste mărețe principii din generațiune în generațiune.

În acest sfînt sanctuar al omenirii își puseră Români toată speranța. Istoria ni-e martoră că Ungurii dela 1848, au căutat mereu să-i nimicească pe Români. Ceea ce n'au putut realiza prin legile Verbötiane și aprobatele și compilatele, ș'au pus în cuget să realizeze prin școală și biserică.

Cîți bărbați de ai neamului nostru românesc, luptînd pentru școală și biserică au căzut jertfă terorismului Unguresc. Ar trebui scris volume întregi despre suferințele ce le-am îndurat pe terenul cultural din partea Maghiarismului în ultimii 31 ani.

Am văzut, cum legea dela 1868 în virtutea căreia Români au dreptul a se cultiva în limba națională, este nesocotită de către inspectori (revisori) școlari Ungurești, din cei mai înverșunați dușmani ai Româ-

nilor, și acești sateliți au misiune specială delă guvernul din Budapesta de a distruge sau de a împedica orice progres cultural ce nu este neaoș Unguresc.

Și din cauza acestor barbarii pedagogice un număr însemnat de învățători Români au fost lăsați muritori de foame.

Guvernul unguresc a pus chiar premii pecuniare pentru acei învățători Români cari vor dovedi mai mult progres în propunerea limbei maghiare, iar ca încurajare pentru limba română, sunt puse ca premii pentru resplata muncii, vastele pușcării de la Seghedin și Vaș.

Negreșit, învățămîntul românesc preste Carpați a făcut progrese mari, iar aceasta se datorește nu guvernului unguresc, ci marilor învățători ai neamului nostru.

Învățămîntul național din Transilvania delă 1848 încoace a înaintat mai ales în urma absolutismului nemțesc, avînd el și în acest interval mult de suferit și de luptat.

Învățătorii români sunt siluiți a se adăpa numai din cultura maghiară, bietul învățător numai în ascuns poate ceti cîte un jurnal ori carte românească, nici chiar o revistă pedagogică românească nu poate să o cetească pînă cînd nu-i face controlul revisorului școlar, să vadă oare nu conține ea ceva dușmănos ungurismului.

Învățătorii Români s'au constituit în *reuniuni învățătoresți* unde nu se discută decît chestiuni pedagogice, totuși aceste sanctuare de cultură a învățătorilor sunt puse sub paza polițienească, multe din aceste reuniuni au fost disolvate, pentru cuvîntul că sunt primejdioase Statului după cum a raportat inspectorii școlari în raportul lor către Ministerul instrucției.

Acolo, unde a fost disolvate aceste reuniuni, nu mai e permis a se înființa altele cu statute în toată regula, guvernul unguresc nu aprobă astfel de statute.

În comitatul Bihor, învățătorii Români

nu se pot constitui în conferințe didactice, cu toate că de mai mulți ani luptă de a-și forma o reuniune. Unde vor ajunge Ungurii prin acest procedeu nu știm. Tot ce putem spune este că nicăiri în Europa soarta învățătorilor nu e așa de tristă ca a învățătorilor români de sub domnia ungurească.

Vultur.

UN ARTICOL CONFISCAT

Furia stupidă ce a cuprins delă o vreme încoace pe atotputernicii venetici cari nenorocesc Bucovina cu cîrmuirea lor se deslănțuește oarbă și fanatică asupra ziarului național Român «*Patria*» din Cernăuți. Număr de număr, acest valoros ziar este forfecat de censura închisitorială a unor cercuri politice pe cit de nepricepute pe atît de furibunde.

Ca să se vadă pînă unde poate merge terorismul ridicol al guvernului austriac, publicăm aici unul din articolele *confiscate* ale Patriei și astfel neapărute în acel organ.

Articolul poartă titlul «*Era lui Bourguignon*» și este pe cit de moderat pe atît de întemeiat.

Nu a trecut bine un an și jumătate de cînd baronul Bourguignon a pășit primată pe pămîntul Bucovinei și s'a instalat în postul de guvernator al acestei țări. Poporul nostru l'a primit cu simpatie, căci de venirea lui se legau pentru noi cele mai legitime așteptări, că a sosit o eră nouă, că volnicile comise față de drepturile noastre vor fi sistate, că persecutarea neîncetată a neamului nostru se va curma. Am așteptat ca odată cu baronul Bourguignon va intra în palatul guvernial bunăvoință față de noi, respect de biserica noastră și respect de instituțiunile autonome ale țării; am așteptat, ca domnia legii să fie susținută fără ocoliri și fără știrbire pentru că

abusurile de lege produc nesiguranță, desordine și nemulțumire. Crezusem că bar. Bourguignon vine să schimbe acele raporturi nesuferite.

Am dat atunci uitărei conflictele vechi între poporul nostru și guvernul țării, căci viața ne-a fost dorința de a crea alte raporturi, armonice și pline de amicie.

Din cale afară sanguinice ne-au fost așteptările și ne-am înșelat deplin. Grabnic se iviră notele discordante. Astăzi între poporul român și baronul Bourguignon e atât de profund abisul, încît punte de apropiere nu mai există.

Sub nici un guvernor poporul nostru nu a primit atîtea lovituri, în intervale atît de scurte și în mod politicește atît de brusc, ca sub domnia lipsită de inteligență a baronului Bourguignon.

În zadar sunt toate declamațiunile de amicie venite dela el. În viața politică numai faptele vorbesc, și pînă astăzi nici o faptă nu există, care ar dovedi bunăvoință față de noi, în schimb numai fapte, cari greu ne amenință și sunt pline de ostilitate. Astăzi un glas de indignare resună prin toate părțile Bucovinei locuite de Români. Astăzi bar. Bourguignon este privit de omul nefast, care a venit, ca să ne desființeze ca națiune română.

Preludiile activității sale au fost puțin încîntătoare. Sub el inspectorul țării Tumlirez a mai putut încerca nestingherit, prin tot felul de uneltiri, ca să zădărnicească înființarea claselor paralele române la gimnaziul din Cernăuți, deși ele erau decretate de guvernul central. Încercările lui Tumlirez au rămas zădărnice. Ele însă au produs sînge rău la noi, căci observăm, că legitimele noastre aspirațiuni pe terenul școlar află aici în țară în cercurile normative numai urechi surde și inimi dușmane nici un sîut, nici o promovare.

Dar sosiră alegerile.

Un întreg sistem de terorizare s'a deslănțuit asupra poporului nostru, baronul Bourguignon personal a luat asupra sa un rol ingrât, plin de duplicitate și nesinceritate, pentru ca să compromită și să seducă partidul român, pentru ca să-i slăbească forțele și energia prin desorganizarea artificială a rîndurilor lui. Intrigile în parte au și succes. Astăzi întreaga na-

țiune le vede la lumina zilei și le condamnă, Facitul uneltirilor guvernului și duplicității baronului Bourguignon este, că nouă ni s'a răpit un mandat din dieta țării. Aceasta înseamnă o slăbire reală a forțelor noastre politice. Pentru ea este responsabil Bourguignon personal cu atît mai mult, cu cît guvernul central ne garantase status quo. Faptul acesta vorbește cu destule guri, pentru ca să dovedească deplina neprietenie față de poporul român.

În dietă baronul Bourguignon a aliat toate partidele contra noastră cu scopul lămurit, de a ne reduce în comitetul țării la o minoritate etern nebăgată în seamă. Planul nu a succes, noi am învins, dar proba de ostilitate este clară.

Actual asupra comitetului țării baronul Bourguignon exercită nemaipomenită presiune, și — durere — oameni slabi îi stau în față.

Prin uneltirile lui a succes, ca comitetul țării să trimită în consiliul școlar al țării reprezentanți un Român și un German, în loc de doi Români ca pînă acum. În acest caz fraza de «ausgleichende Gerechtigkeit» de loc nu se potrivește, căci și așa consiliul școlar al țării geme de reprezentanți germani, deși Germanii constituie abia a patra parte din populațiunea Bucovinei, deși aici disproporțiunea reclamă imperios, ca numărul Românilor să fie sporit pînă la proporțiunea măsurată cu numărul populațiunii lor.

Autonomia țării, prin uneltirile baronului Bourguignon, astăzi este aproape o frasă goală. Ba, ce este mai mult, se tinde într'acolo, de a preface oficiul comitetului țării într'o simplă expositură a guvernului prin bugsarea teroristică de amployați aserviți lui.

Aceasta ear sub un pretext meritoric e deplin fals. Suutem în ajunul numirei de un comisar al țării și a unui adjunct. După informațiunile, ce le avem, se face cea mai mare presiune asupra maresalului și a comitetului țării, ca la postul prim și cel mai însemnat să fie numit un amployat tinere delă guvernul local — un Rutean tînăr, care nu cunoaște limba română — deși sunt și alți competenți, dintre cari unul cunoaște deplin toate trei limbi ale țării, are opt ani

de serviciu politic și calificații excelente. Acest competent însă nu este Rutean tânăr și nu este angajat, care ar fi primit creșterea la guvernul local.

Nu numai atîta.

Ce este mai sfînt lipit de inima Românilui, biserica sa, este astăzi prada celei mai rușinoase umiliri. Faptele comise fără orice genă, care au șters și ultima umbră a autonomiei bisericești, ne trăesc prea viu și prea dureros în memorie, decît să le mai enarăm. Ele desbracă biserica noastră de toată sfîntenia ei.

Dieceasa este o turmă fără păstor, căci păstorul trăește în un exil ales de nevoie, prinzînd frică de turma proprie, pe care nu a avut bărbăție de a o apăra.

Baronul Bourguignon și cu uneltele sale sunt acei, cari au deslănțuit urgia venită asupra bisericii noastre. Smomelile și terorisările lui au produs acel rezultat funest, care astăzi umple orce inimă, ce se ține de biserica noastră, de profundă jale și neîfarmurită indignare.

Dar și averea bisericii astăzi a ajuns la cea mai mare nesiguranță. Ascunse de lumina zilei se prepară felurite lucruri, spre a o spolia. Fondul religionar și succursalele lui au devenit un fond de reptilii în mîna guvernului local. Veniturile lui se scurtează în mod artificial prin gheșefturi dubioase, prin cari guvernul local își cumpără aderenți și astupă gurile periculoase, creîndu-și mameluți, gata de a sări în foc pentru cea mai nedreaptă faptă. Se propagă o demoralizare, în fața căreia orce om cinstit se umple de îngreșoare.

Să ne întorcem însă iar la națiunea noastră și la provocările, cărora este ea expusă. Nici una din acele personaje, a căror activitate subversivă și dușmănoasă poporului român, produce cele mai triste efecte în ordinea publică din această țară, încă nu este înlăturată. Ba din contră, în loc de a contribui la liniștea spiritelor, o goană nouă și nebună s'a început.

Goana este pornită contra preoțimei noastre.

Ni se vestește din multe părți ale țării, că poporul este asmuțat în contra păstorilor săi celor mai de frunte, și că sunt intentate cercetări disciplinare cu droaia

sub nemai auzite pretexte. Această goană în contra preoțimei noastre este o provocare, la al cărei auz și se revoltă tot sufletul. În schimb însă cei mai mari persecutori ai neamului nostru, făuritorul de planuri oculte Würfel din biuroul presidial și Duzinkiewicz au fost înălțați în ranguri. Primul, atît de mare amic al Rutenilor și inamic al nostru, în loc să fie mutat în un post inferior la vre-o prefectură de peste Prut, în regiunile Rutenilor tineri, este înălțat la mărirea unui prefect în districtul Cernăușilor, în care populațiunea este mixtă. Un Duzinkiewicz este chemat la centru, pentru ca mai virtos să poată sufla la urechile baronului Bourguignon. Cea mai legitimă cerere a reprezentanților noștri din dieta țării, că din palatul guvernului să dispară cei mai ostili provocători ai neamului român cu influența lor cu tot, este ignorată de baronul Bourguignon. Presidentul țării îi susține, deși glasul nostru a pretins contrarul, deși știe bine, cît de mari autagoniști ai neamului nostru sunt ei. Faptul, că aceste personaje sunt susținute, arată neprietenia ce o nutrește baronul Bourguignon față de națiunea noastră; dovedește, că la el nu mai avem de sperat nici dreptate, nici prevenire. În ultima sesiune a dietei deputații români au dat baronului Bourguignon — reproducînd limbajul gheșeftar — un avans de încredere. Avansul a fost dat unor mîni, cari nu l-au meritat, el este fructificat cu cinism în contra noastră.

În timpul guvernării baronului Bourguignon o singură faptă de importanță nu aflăm, prin care s'ar putea dovedi prietenie față de poporul nostru.

Pe terenul politic, în școală și în biserică numai bruscări și lovituri. Poporul nostru este cuprins de cea mai profundă nemulțumire.

Era Bourguignon este cea mai nefastă, în care am ajuns dela introducerea constituționalismului încoace. Ea este atît de neghioabă și lipsită de orce inteligență politică, încît nu mai este suportabilă. Poporul român pretinde satisfacție deplină și aceea nu poate fi alta, decît: căderea erei Bourguignon și reintegrarea noastră în drepturile ce ni se cuvin.

Luni se vor întruni aleșii poporului nostru. Ceea, despre ce ei vor desbata, sunt lucruri momentoaase. Situația este gravă de tot. Periclitat nu este numai poporul nostru, ci întreg constituționalismul este dus la absurd, iar principiul autonomist este călcat în picioare în toată Bucovina, atît față de poporul nostru, cît și față de celelalte popoare conlocuitoare. O progresare a acestui sistem de guvernare nu mai poate fi permisă, fără ca țara să ajungă în halul destrăbălării și al bancrotului politic și economic. Guvernarea din era Bourguignon este un pericol pentru noi și pentru această țară.

Deputații au să se pronunțe și să decidă pașii salvatori. Dorim, ca în aceste momente grele, decisiunile lor să fie pline de bărbăție, iar pașii, ce-i vor face, plini de energie. Aceasta o reclamă poporul român și trebuie să se facă, dacă mai avem reprezentanți devotați poporului, pe care sunt puși a-i reprezenta.

Orice interveniri la guvernul local sunt zădarnice.

Aici numai forță brutală și fățărnicie vor întâmpina. Baronul Bourguignon nu mai merită, ca să stai de vorbă cu el, și pînă ce stă pe locul presidentului țării, nici un pas de Român nu se cuvine să mai calce pragurile polatului guvernului.

Acțiunea deputaților noștri trebuie să-și aleagă altă direcție. O lămurire deplină cu guvernul central, cu ocaziunea căreia să fie descrisă toată starea revoltătoare în care am intrat prin atitudinea neghioabă a unui president incapabil, și să se precizeze postulatele, ale căror îndeplinire neîntârziat le pretindem pînă la termîne fixe — aceasta este încă unicul mijloc, care ar putea duce la fîntă.

Iar dacă reclamațiunile noastre nu s'ar băga deplin în seamă de guvernul central și vor lipsi garanțiile pentru împlinirea postulatelor, atunci a mai sprijini guverne ostile nu avem reson, vom trebui să zicem valet majorității parlamentare și adio conțelui Thun.

Așteptăm dela deputații noștri, că vor fi bărbați.

VIITORUL MONARHIEI HABSBURGICE

(U r m a r e)

III

Principiul înscris în fruntea constituțiunei ungurești pune exact problema ce are de scop a o rezolva : «Toți cetățenii Ungariei formează, din punctul de vedere politic, o singură națiune, națiunea maghiară una și indivizibilă; fie-care membru este cetățean al patriei, deși ar aparține altei naționalități». În teorie, este deci vorba de a stabili armonia între acești trei factori : națiunea *politică*, naționalitatea, și individul ; în practică, de a-i uni, de bună voe sau prin silă, la un scop comun.

Dacă aceea ce Maghiarii numesc «națiune *politică*» ar fi sinonim cu Statul, un Stat *neutru*, ca princip față cu naționalitățile, ca, d. ex. Statul elvețian, — nu ar fi multe de zis. Dar acest Stat e așa de puțin neutru încît, prin chiar definițiune, el este proclamat maghiar. De aci isvorăște o îndoită consecință. Fiind el însuș o naționalitate în desvoltare, el va tinde a-și subordona, dacă nu a absorbi pe celelalte. Pentru acelaș cuvînt, d'a fi imposibil ca el să se arate egal față cu indivizii, dacă aceștia se consideră și lucrează ca membrii unei naționalități deosebite.

Constituția ungurească conține negreșit expresiunea și sancțiunea atitor libertăți «moderne» cîte poate să conțină o țară ce formează hotar între Apus și Resărit.

Insă — fără a vorbi despre abuzurile ce s'au introdus în aplicarea sa — dintr'un singur cuvînt, din cuvîntul «*maghiar*» care figurează falnic în textul ei, se strecoară pînă la evidență un spirit politic incompatibil cu aceste libertăți, pentru că la urma urmelor exercițiul lor este subordonat acestei condițiuni aprioriste că fie-care ce-

tăţean trebuie să adreseze la idealul unui Stat maghiar.

Şi aceasta este adevărata cauză, pentru care Maghiari şi ne Maghiari pledează procesul lor, în faţa publicului. Această diferenţă radicală în concepţiunea Statului care azi poartă numele oficial de Ungaria este cu mult anterioară constituţiunei dualiste. Ea se poate numi seculară, şi ea s'a afirmat, în cursul acestui veac, chiar şi în crize în care să părea că aversiunea comună contra centralismului austriac ar fi trebuit să pună de acord toate naţionalităţile ne germane. Avem înaintea noastră corespondenţa schimbată, în 1851 — prin urmare în dimineaţa revoluţiunei ungureşti reprimată de către austriaci cu ajutorul Rusiei — între *Daniel Irányi*, un compatriot a lui Kossuth, şi între celebrul bărbat de Stat român *Brătianu*. Toată această polemică dintre cei învinşi se poate reduce la aceşti termeni: Ungurul se plînge că Românii ar fi disconsiderat spiritul liberal şi egalitar al adunării revoluţionare din Pesta, care proclamase, într'adevăr, toate principiile liberale; Românul răspunde că aplicaţiunea acestor principii nu putea să reserve compatrioţilor săi decît decepţiuni, într'un Stat care pune caracterul său primordial în afară de orice discuţiune.

«Să presupunem, zice el, că un alt guvern s'ar ivi la Viena; să presupunem că mine s'ar proclama în Austria o *adevărată Republică democratică* şi că ea v'ar zice: vechea Ungarie a încetat de a mai exista; Ungurilor, voi toţi, veţi avea să fiţi de aci înainte, cetăţeni Austriaci şi de aci încolo voi vă veţi bucura, fără excepţiune, de binefacerile Republicei Austriace; de aci înainte Dieta noastră va fi dieta Austriei, guvernul Austriei va fi guvernul vostru, armata Austriacă va fi armata voastră, spuneţi, a-ţi aclama voi asemenea republică, nu a-ţi trage sabia? De slgur, şi voi a-ţi avea de o mie de ori dreptate. Ei bine,

nici vouă nu vi se cere altceva; fiţi drepti, şi admiteţi ca şi ceilalţi să facă ceea ce voi a-ţi face în locul lor».

Aceste rînduri care dateaza de aproape cincizeci de ani, nu s'au învechit; ele sunt expresia statornică a instinctului de rasă, mai exigent decît instinctul care face pe individ să-şi dobîndească libertatea politică — sau mai presus, ele dovedesc că individul nu disociază ideia de libertate de cea de naţionalitate. Pe lângă acestea, rîndurile înşirate ne mai arată că soluţiunea republicană, ea singură, nu ar avea deloc darul de a schimba situaţiunea de care se plîng naţionalităţile din Austro-Ungaria; după chiar a lor proprie mărturisire, ele aşteaptă satisfacţiune dela o cu desăvîrşire altă ordine de reforme.

În fond, aceasta este aceeaşi chestiune care, precum am văzut, a fost pusă şi a luat proporţiuni atît de neliniştitoare în Cislaitania: să fie, sau nu, Statul expresia intereselor unei rase dominante? Pe teritoriul unguresc, această chestie este în acelaş timp mai mult şi mai puţin presantă. Dacă avem în vedere că în Cislaitania disproporţiunea numărului e mult mai însemnată între rassa germană şi rivalele ei; că aceste din urmă posedă, în Galiţia şi Boemia, focare de propagandă şi de rezistenţă mai bine stabilite; şi că în fine nivelul general de cultură şi de avere este acolo cu mult mai egal, trebuie să conchidem că chestiunea cislaitană ne rezervă spectacolul unor lupte mai metodice şi mai ales mai apropiate.

Dar pe de altă parte, dacă ţinem seamă de sfortărea imensă şi aproape cotidiană de care au nevoie Ungurii spre a da viaţă programului lor; dacă ţinem seama de izolarea şi de dificultatea poziţiunei lor geografice, de sumedenia de resbunări şi patimi pe care ei le deslănţuesc în mod fatal, se va admite că focul aprins dincolo de Laita, conflictul de naţionalităţi

ar putea să ia mai repede în Ungaria forme brutale, dacă nu chiar aspectul clasic al războaielor civile din antichitate.

(Va urma).

CRIZA CULTUREI NOASTRE

(Urmare și fine)

Am dat în numărul trecut un mic re-
sumat din scrierea d. Ioan Clinciu și ce-
titorii au putut să aprehendă ideile sănă-
toase ce se copriră în ea. Critica, pe care
autorul o face stărilor noastre publice e
amară dar, din nefericire, foarte întemeiată.
Poate că vor fi și unii, cărora nu le place
acest tablou zugrăvit cu culori întunecoase,
dar să nu uităm că prima condițiune ca
o rea stare de lucruri să se îndrepteze
este, ca ea să fie bine studiată și astfel
bine cunoscută. Mania obicinuită de a ne
lăuda mereu cu «progresele» noastre și
de a ridica starea noastră culturală în slava
cerului nu dovedește decît lipsa unei se-
rioase preocupări de existența și viitorul
națiunii. Patriotismul ditirambic seamănă
mai mult cu neapolitanul *dolce far niente*,
decît cu dorul adevărat de a înainta în
mod real binele comun.

D- Clinciu deploră faptul că politica
noastră e încărcată de fraze sforăitoare și
violente dar stearpă în idei și fapte folo-
sitoare patriei. Dar cine ar putea contesta
temeinicia acestei constatări? Iar dacă nu
o putem contesta, atunci să căutăm a ne
da seamă de cauzele care produc o astfel
de politică negativă, și care în loc de a
îndruma țara și poporul pe calea unui
progres serios, ne sdruncină toate virtuțile,
ne ofilește toate idealurile și ne apropie
de prăpastie.

Eu cred că una din cauzele mari ale
acestei întristătoare situații este trecerea
noastră bruscă din întuneric la lumină or-

bitoare. Am făcut salturi mortale în cul-
tură și azi natura noastră etnică se res-
bună pentru eforturile extraordinare la care
am supus-o. *Natura non facit saltus*.
Toate ideile, instituțiile și inovațiile pe care
le-am adus din străinătate se schimbă și
adesea decad și se viciază între noi. Și
aceasta pe toată linia, de la regimul repre-
sentativ pînă jos la tranvaiurile electrice.

Al nostru regim constituțional este o
parodie, pentru că l'am luat de a gata și
pe de a întregul, și pentru că față cu a-
ceastă formă înaintată a sistemului repre-
sentativ noi nu aveam nici o pregătire po-
litică. De cînd există forme de guvernă-
mint în lume, cea democratică vecinic a
fost amenințată de o permanentă primejdie:
de a degenera în demagogie și de a ne-
tezi apoi calea despotismului. Cum era să
putem noi preserva democrația noastră de
această transformare demagogică? Dar
chiar națiuni mari, cu o veche cultură, cu
puternice tradițiuni politice și stau să se
înece azi în valorile demagogiei!

Probabil, că dacă transformarea noastră
politică nu se făcea la galop, ci mai la
pas și dacă, pe lângă introducerea unei
forme foarte cumpătate de constituționa-
lism, noi am fi avut grija și puțința de a
da învățămîntului public o precumpănitoare
influență *educativă*, iar nu enciclopedico-
instructivă, — rezultatele ar fi azi mai îm-
bucurătoare.

Dar firește, nu numai această trecere
bruscă pe tărîmul politic este pricina re-
lelor pe care le constată autorul scrierei
de care vorbim. În tocmai ca în politică,
așa ne-am repezit într'o suflare și la civi-
lizarea generală. Imensa majoritate a po-
porului nostru nu știa să scrie și să ce-
tească, nu aveau, și nu putea să aibă, de-
deprinderea unei bune gospodării familiare,
nu înțelegea importanța spiritului de au-
toritate și de ordine și deodată se pomeni
cu vagoane întregi de «idei înaintate» care

ii arătau, direct și indirect, că Statul trebuie să facă totul, că familia e un prejudiciu, că civilizația tinde spre socialism, prin urmare gospodăria particulară nu mai are nici o rațiune de a fi, că în Stat trebuie să domnească absoluta libertate, și că autoritatea însemnează infamă tirănie, etc.

Pătura superpusă, familiarizată cu rafinata cultură franceză s'a întors cu o sumedenie de trebuințe subtile «*high life*» și «*fin de siècle*» și căuta să și le satisfacă cu orice preț; din cînd în cînd făcea și sport politic, pînă ce politica se dovedi a putea fi o excelentă vacă de muls. Așa am ajuns, trebuia fatal să ajungem, la comerțul, adesea foarte lucrativ, al clișeurilor politice fără fond de sinceritate, la nepilduit de violente lupte de căpătuială, la blazare și îngînfare și, în fond, la o totală indiferență pentru, binele obștesc.

Că între mulți politiciani de asemenea speță sunt și patrioți adevărați, oameni întregi, conduși de idēi nobile, nu incapa îndoială, dar ei constituiesc o mică minoritate.

Pînă cînd aceștia, fruntașii de valoare ai partidelor noastre, nu se vor hotărî a se emancipa de clișeurile fără valoare și a începe, într'un fel sau altul, o operă serioasă de îndreptare — e bine, ca cel puțin din cînd în cînd aceste chestiuni să fie discutate.

I. G. G.

DIN PRESA DE PESTE MUNȚI

BISMARCK ȘI ROMÂNII

Tribuna din Sibiu revine asupra *Memoriilor* lui Bismarck și citind cîteva părți privitoare la Români, cunoscute cetitorilor revistei noastre, face cîteva reflecții interesante. După ce citează următoarea părere a lui Bismarck :

«Nu numai panslavismul și Bulgaria sau Bosnia, ci și chestiunea sîrbă, română, poloneză, cehă, ba

încă astăzi și chiar și cea italiană în Trentino, în Trieste și la țărmurile dalmatine pot deveni, puncte de cristalizațiune pentru *crise, nu numai austriace ci europene.*

Ziarul zice :

Dacă traducem din limba îndesată a lui Bismarck în limba mai de toate zilele, acest pasaj, el nu poate fi înțeles decît ca un *memento* către oamenii de stat ai monarhiei ca să nu considere nici măcar o singură naționalitate ca neglijabilă, ca neexistentă, ca prea neînsemnată, decît ca să se poată lua în seamă cînd se țese politica «europenească».

Iar pentru noi Românii cred că e un avis ca să rămînem și de acum înainte neclintii în apărarea drepturilor noastre firești înăscute. Dacă noi însine nu le vom nescoti cumva — nu va fi în stare nici o putere lumească să ni le nimicească, fie că aplică forța brutală, fie că seamănă prin intrigi violene neliniște și neîncredere între noi.

Calea cea dintiu s'a încercat în diferite forme dela 1865 încoace, mergînd chiar pînă la întemnițarea acelor, cari au cutezat să depună plîngerile unui întreg popor înaintea tronului.

Acum către mijloacele brutalității necruțătoare vin a se adauge cele ale astuției, ale violenței calculătoare. Dar suntem pătrunși de convingerea sacră, că majoritatea poporului nostru va ști afla modul cel mai potrivit de apărare și față cu acest nou mod de asuprire.

Meditator.

LUPTA IN CONGREGAȚIUNEA ARADANĂ

Tribuna Poporului publică următoarea notiță despre deschiderea «congregațiunei» (a consiliului județean) din Arad :

În vederea luptelor ce se vor da în adunarea extraordinară de azi a congregațiunei *Aradului*, fruntașii români au ținut aseară o conferență, în care în cea mai frățească înțelegere și *unanim* au luat hotărîri cu privire la alegerile ce se vor face.

Înainte de a se intra în meritul dezbaterilor, d-l *M. Veliciu* a raportat asupra următoarelor lucruri. Fișpanu comitatului, desigur îndemnat și de importanța elementului românesc în comitat și de lupta demnă ce o poartă Români, a convocat pe mai mulți fruntași români la o consfătuire comună, pentru ca să chibzuiască asupra chipului cum să se ajute la ameliorarea stărilor de lucruri dela comitat. *Pentru întâia oare li s'a dat Românilor această atenție.* Lă conferență cu Ungurii, Români au decis

să nu participe, pentru diferite resoane. Au trimis însă pe d-nii dr. N. Oncu, dr. I. Suciu și M. Veliciu la fișpan, pentru a-i face cunoscute postulatele Românilor din comitat. Astfel eri un lung schimb de vederi a avut loc între delegația Românilor și între fișpan. Fișpanul a recunoscut dreptatea postulatelor române și a făgăduit să țină cont de ele. În cît privește alegerile, a zis că la caz de vacanță, va sprijini candidatura d-ilor dr. Ilie Precupaș și dr. G. Popa.

La locul de vicișpan, proto-fisc și președintele la sedria orfanală au concurat numai actuali funcționari ai comitatului.

La consultare au luat parte toți fruntașii arădani, precum și un număr de fruntași din provincie.

Încolo, în alte chestii ce ar putea veni ordinea zilei, atitudinea Românilor rămîne aceea ca în trecut: lupta în contra guvernanților așa cum o pretinde programul partidului național.

Districtele române ale Banatului Severinean

și

starea socială a locuitorilor săi

(Din încă inedita «Istorie a Banatului Severin» de Patriciu Drăgălină)

(Fine)

După căderea Temișoarei (1552) districtele române își perd din nimbul și însemnătatea de odinioară. Fiind slăbite, a fost cu puțință, ca să cîștige districtul caransebeșan tot mai multă influență în afacerile administrative și judiciare ale celorlalte. N'a fost trebuință să fie lovite de sgduituri extraordinare externe, pentru ca să-și peardă vechea autonomie și pentru ca s'o străforme în autonomie comitatensă, — căci autonomia districtuală suferise esențial prin ingerința reprezentantului lor, care devenise organul vital și centrul vieții românești pentru locuitorii Severinului. Cu străformarea autonomiei districtului caransebeșan a trebuit să se schimbe și organizațiunea celorlalte districte, atît de strîns legate de el.

Puterea expansivă a districtului numit asupra celorlalte, și predarea Caransebeșului prin Achațiu Baresay în minile Turcilor, au adus cu sine disolvarea districtelor

române, care nici după reocuparea acestei cetăți (1688) n'au reinviat mai mult în forma lor cea veche. Din teritorul dela Murăș, pînă la Orșova s'a format comitatul Severin. D'atunci pînă astăzi a trecut comitatul prin diverse metamorfoze. Solul său și locuitorii săi au format institutul de model, în care guvernatorii străini experimentau, ca să afle forma de guvernare mai puțin corespunzătoare firei Românilor. Vom arăta, la timpul său, sistemele practicate și răul isvorit din aplicarea lor pentru neamul nostru. Români infectați, de microbii nouilor sisteme de guvernare, au suferit nespuse de veninul introdus în organismul lor, — dar viața lor națională n'a fost stinsă, ci se manifestă în graiul și în doinele, de care resună văile și cîmpiile frumosului Severin.

În timpurile furtunoase ale evului mediu și ale începutului celui nou, cînd roiuri de seminții semibarbare amenințau cu stricăciune hotarele răsăritene, au avut instituțiunea districtelor însemnătate deosebită pentru Ungaria. Era trebuință de proprietari liberi și de militari bine organizați, care prin apărarea propriei moșii de care era legat, totodată au scutit și țara de invasiunea străinului. Ca oameni liberi aveau interes să se opună cu bărbăție dușmanului. Regilor maghiari le-a trebuit în regiunile d'alungul Dunării o astfel de santinelă și dacă n'ar fi aflat'o în locuitorii districtelor, ar fi trebuit s'o creeze în scutul și liniștea țării. Și dacă cercetăm trecutul, într'adevăr, popor mai viguros, mai cu credință, mai aplecat spre jertfă și mai învăpăiat în patriotism, decît poporul românesc, ei n'au putut să afle între popoarele Ungariei. Români districtelor s'au achitat cavalereste de datoriile puse în sarcina lor; iar privilegiile regilor maghiari, care de altcum le posedau din timpuri avitice, n'au fost altceva. decît prețul ce li s'a dat pentru șiroaiele de sînge, vărsat pe altariul patriei. Români pot să dovedească cu istoria în mîna că ei au fost santinelă pururea cerdincioasă; ei pot să constate cu mîndrie, că nu prin locurile încredințate pazei lor a putut păgînul să străbată în inima țării, pentru ca să-i calce independența.

Succesele în răsboaie sunt a se atribui

în prima linie organizațiunii militare eminenle și vitejiei înăscute Românului.

* * *

Organizațiunea militară a districtelor era analogă organizațiunii Românilor din alte provincie. Căpitanul suprem al ostășimei a fost Banul, investit totodată cu putere administrativă și judecătorească. Poporul era împărțit în 3 clase: în *nobili* sau militari de prima ordine, în *chinezi* și *țărani*, care erau obligați la apărarea castelelor și a frontierelor și în timpuri de necesitate la resboaiie afară de țară (1).

Conducătorul unui corp de armată se pare a fi fost voevodul, iar al despărțemintelor mai mici *chinezui*.

În această părere ne întărește înțelesul cuvântului, care se derivă dela slăveanul: voja vōditi, a conduce o ceată, egal cu latinescul: dux. În diplomele din evul mediu s'au păstrat numele mai multor voevozi bănațeni, anume: a lui *Ioan*, voevod al Banatului Severinean, a lui *Milutin*, voevod în Meedia, a lui *Stoica* și *Rain*, voevozi în Caransebeș (2).

Funcțiunile *chinezului* erau diferite. Chinezul purta grije de încasarea dărilor, era conducătorul satului și prefectul militar al unui despărțământ mai mic de ostași. Virtuțile militare ale chinezilor au fost adeseori aprețiate și remunerate din partea suveranilor Ungariei. Demnitatea chinezească trecea din părinți la fii, la nepoți și strănepoți, ca un drept particular al familiei chinezești. Din faptul acesta rezultă, că indivizii acestei instituțiuni formau o castă liberă, de sine stătătoare, intermediată între nobili și țărani. Pentru serviciile legate de acest oficiu primeau chinezii câte 2 sesiuni supuse unor dăjdii în bani.

Nobilimea română din districtele valahice au format floarea nobilimei ungare, dar trecând la catolicism și la reformațiune, s'a deslipit cu totul de tulpina din care eșise și s'a desbrăcat de caracterul ei românesc. Iată și vr'o câteva numiri din pomelnicul acestor apostăți: Fiath, Iosica, Măcicaș, Gîrlișteanul (Gerlistyey), Găman, Racovița,

Peica, Simon, Pribék, Todor, Vaida (Vodă), Fodor, Floare, Bizărea, Micșa, Ivul, Ombozy, Laczugh, Berta de Marga, Tornia, Bobik, Hălmagh, Kun, Floka ș. a.

Prin contopirea acestor familii în rassa maghiară, elementul român nu s'a stins, dar a fost știrbit în vaza și autoritatea sa. Numele mai multora din acești apostăți s'au păstrat în sînul unor familii băstinașe; ele resună încă pe buzele Românilor în forma nefalsificată a timpurilor din trecut. Din asemănarea comunelor unor familii de origine română din Severin, iar acum streine de cuibul șoimilor străbuni, cu numele celor ce au păstrat credința, locul și limba neamului din care s'au născut — a susținea: «că precum la căminul acestor familii boerești, așa și în graiul poporului de rînd a sunat (în Severin) vorba ungurească» (Pesty), este o mistificare a faptelor. Nici înfătoșarea numelor de persoane și localități în haină străină n'are să ne ducă în rătăcire. Organele capitlului arădan adică, încredințate cu instituirea în moșii, cu regularea hotarelor etc., fiind că nu pricepeau românește nici n'au putut scrie corect numirile rostite în limba românească; funcționarii încercau a le apropia de limba lor, ba de multe ori cuprinși de hiperzel național, le traduceau pe ungurește. Astfel s'a întîmplat schimonosirea nomenclaturei române, și s'a făcut d. e. din Cărașova=Krassófo, din Bîrzava=Borzafő, din Mărul=Almafa, etc.

Autonomia Românilor din districtele valahice, organizațiunea proprie, dreptul consvetudînaru român și legea veche a districtelor (jus valachie, antiqua lex districtuum volahicalium), ne întărește în convingerea, că Românii nu sunt venetici, nici o națiune de păstori, cari s'au strecurat pe furiș în Ungaria, ci un popor băstinaș conștiu de drepturile și datorințele sale, mai vechi în această patrie decît poporul maghiar.

BIBLIOGRAFIE

«Influența culturii grecești în Muntenia și Moldova cu privire la biserică, școale și societate» este titlul unei lucrări de cu-

(1) Densușan: *Revoluțiunea lui Horia*, p. 40.

(2) *Vezi*: N. Densușan; op. cit. unde sunt arătate oate izvoarele.

prins istoric, care va eși în curînd de sub presă; formată în octav, de aproape 300 pagini, în ea se istorisește venirea Grecilor în țările române, grecisarea bisericei și societății românești în elementele lor superioare și în fine grecisarea școlei, istoria dezvoltării și reorganizării școalelor grecești în ambele țări surori. De cite ori am vorbit despre cultura greacă, am făcut în mod sumar și istoricul culturai slavone, — a cărei continuare este cea greacă. Am ținut să am opiniunile somităților noastre istorice ca domnii profesori A. D. Xenopol, V. A. Urechia, C. Ebriceanu, P. Rășcanu, N. Iorga, Vizanti, G. Ionescu-Gion etc. Cuprinsul lucrării este

Prefața de d-nul Const. Ebriceanu, decanul facultății de Teologie și membru al Academiei Române.

Introducere. — Cap. I: Descălicarea II și primele începuturi de reorganizare a bisericei Române. 1) Cei întâiu Mitropolifi ai Munteniei au fost greci. 2) Incercările Patriarhului de a-și supune Biserica Moldovei. 3) Căderea Constantinopolei. 4) Starea morală și materială a Patriarhiei din Constantinopol. 5) Starea morală și materială a patriarhiei din Ierusalim, Antiochia și Alexandria. Cap. II: Apelul ortodoxiei la Români pentru patronaj și milă. A) Grecisarea bisericei Române. 1) Patriarhii Răsăritului în țările Române după «eleimosini». Inceputul închinării monastirilor. 2) Metropoliții și episcopii greci în țările Române după eleimosini. Închinarea monastirilor (continuar). 3) Călugării și Egumenii greci în țările române. Toate monastirele mari și bogate sunt închinate. 4) Mijloacele întrebuintate de călugării greci pentru a face pe Români să-și închine M-rele. Călugării greci fac hrisoave false pentru închinarea M-relor. a) Tablou de numărul M-relor, metoacelor și moșielor închinare. Introducerea limbii grecești în biserică. 5) Lupta între Grecism, Slavonism și Românism. 6) Reușita limbii grecești în Biserică. Condica sfîntă. — Cap. III: Apelul culturai elinesti la Români. b) Grecisarea societății românești. 1) Istoricul venirii Grecilor în țările Românești. Căsătoriile lor. Domnii Români sprijinitori ai ortodoxiei, dar în același timp contribuie mai departe la complecta grecisare a bisericei și societății în elementele lor superioare. 3) Tipografiile gre-

cești în țările Române. 4) Cultura Românească înainte de fanarioși. 5) Țările Române ca centru de cultură. Starea politică. — Cap. IV: Cultura greacă în țările Române. 1) Profesorii greci cari au predat în: a) Academia din Iași. b) Academia din București. 2) Despre metoade a) In școalele elementare (Κοινὰ σχολεία). b) In Academii. 3) Invățămîntul în Academii. — Cap V: Academia din Iași. 1) Dela Vasile Lupu pînă la Grigorie Ghica. Academia din București. 2) Dela Șerban Cantacuzino pînă la Alexandru Ipsilante. c) Domnii Fanarioși în țările Române. 3) Mersul școalelor dela Nicolae Mavrocordat pînă la reorganizarea lor de către Al. Ipsilante. Reorganizarea școalelor grecești din Iași de către Grigorie Ghica. 4) Mersul școalelor dela Grigorie Ghica pînă la Moruzi. b) Idem dela Moruzi pînă la revoluția din 1821. — Reorganizarea școalelor în Muntenia de Alexandru Ipsilante. 6) Mersul școalelor dela Alexandru Ipsilante pînă la Ioan Caragea. 7) Teatrul grec sub Caragea. Reorganizarea școalelor grecești de la Caragea pînă la Revoluțiunea din 1821. — Cap. VI: Revoluțiunea dela 1821. 1) Alungarea profesorilor greci de prin școale și călugărilor greci de prin monastiri. Soarta școalelor grecești după revoluție. 2) Resultatul culturai grecești: a) In societate. b) In biserică. c) Cuvintele grecești rămase în terminologia bisericească. 3) Limba grecească în cancelariile românești. 4) Moravurile grecești în principatele Române. A) In Societate. a) Domnitorul. b) Boerii. B) In biserică. 5) Limba Română în perioada greacă. 6) Cuvintele grecești rămase în limba românească. — Cap. VII: Purtarea Patriarhilor față de Metropoliții Principatelor. 1) Patriarhii față cu Metropoliții Ungro-Vlachiei. 2) Purtarea Patriarhiei Cpolitane cu Metropoliții Moldovei. 3) Spiritul de imitație grecească la cîntăreșii bisericei. Secularisarea Monastirilor. — Conclucie.

Prețul operei este de Lei 3,50 bani.

Doritorii care voesc să-și procure această carte sunt rugați a-și trimite adresa exactă și descifrabilă, la autor în Calea Plevnei 159, București.

G. M. Ionescu

Licențiat în litere, Licențiat în Teologie, Profesor la Noul Institut de băfeși «Clinciu și Popa», București.

DIE RUMÄNEN-HETZE

IN DER
BUCOVINA

Din Lorbeeren des Freiherrn von Bánffy lassen den Freiherrn Bourguignon nicht schlafen. Er will berühmt werden, dieser gute Mann. Zu diesem Zwecke hat er die magyarischen Regierungen copirt und eine wüthende Hatze gegen die rumänische Presse der Bucovina und insbesondere gegen die «*Patria*», das Organ der dortigen rumänischen Nationalpartei, ins Werk gesetzt. Warum wohl? Das können wir kaum ergründen. Wir wissen, dass die Rumänen der Bucovina, gerade so wie diejenigen Ungarns und Siebenbürgens zu den treuesten Unterthanen des Kaisers Franz Josef gehören. Und das ist keine leere magyarisch-polnische Redensart, sondern eine mit Blut besiegelte Wahrheit.

Insbesondere eine solche Bevölkerung hätte seit allem Anfang, oder wenigstens seit dem Beginn der nationalen Kämpfe ein Anrecht gehabt, seitens der maasgebenden Kreise mit Wohlwollen und Vertrauen behandelt zu werden. Es geschah aber gerade das Gegentheil. Die «treuen und verlässlichen» Rumänen wurden in Ungarn und Siebenbürgen dem magyarischen Rassen-Fanatismus auf Gnade und Ungnade ausgeliefert, diejenigen der Bucovina würden unter das caudinische Joch der dorthin eingewanderten Juden, Polaken und verjudeten Germanen gebeugt. Das nennt man in Österreich hohe Politik. Drum steht auch Österreich heute so glänzend da: *in orbe ultima!*

Obwol es in der Bucovina nur *zwei* Nationalitäten gibt, die Rumänen und Ruthenen, ist doch die ganze dortige Regierung, Verwaltung, Justiz und Schule deutsch und alle höheren und niederen Beamten sind theils Polen, theils Juden und verju-

dete Germanen. Die Rumänen und Ruthenen hingegen, also die zwei ethnische Grundpfeiler des Herzogtums, haben blos Pflichten, aber keine Rechte. Sie werden einfach als transoceanische Colonien behandelt. Seit dem Jahre 1777, also seit dem das unglückliche Land aus dem Körper der Moldan herausgerissen, über das «*Wie*» wollen wir vorläufig schweigen, — und von Österreich besetzt wurde, sah es bis auf den heutigen Tag noch niemals einen Rumänen an der Spitze der Regierung, noch niemals hatte es eine rumänische Verwaltung.

Stets schickte man der Bevölkerung irgend eine politisch verkrachte Grösse oder eine bürokratische Mediocrität auf den Kopf, natürlich nicht zum Zwecke einer vernünftigen, den Verhältnissen angepassten Verwaltung, sondern, um die Rumänen «im Zaume» zu halten. Diese scharfsinnige Politik hat auch den Freiherrn von Bourguignon nach der Bucovina verpflanzt, also einen Mann, der von den Verhältnissen des Landes nichts versteht, und sich somit von gewissenlosen Intriganten naseführen lässt.

Diese seine Caricaturen-Camarilla hat ihn endlich bewogen, gegen die Rumänen alle möglichen Polizeimaassregeln zu ergreifen. Die Wuth dieser Fremdlinge richtet sich gegen die «*Patria*». Sie wollen dieses Blatt finanziell zu Grunde richten, um dann in dem Lande nach Herzenslust schalten und walten zu können. Seit nahezu einem Monat wird diese Zeitung regelmässig confiscirt, natürlich unter den windigsten Vorwänden und natürlich wird jede Beschlagnahme von den aus Feinden der Rumänen zusammengesetzten Gerichten ohneweiteres bestätigt.

Doch alle diese dummen Verfolgungen werden die rumänische Gleichberechtigungsbewegung nie und nimmermehr eindämmen können.

Nur Eines könnten sie erreichen: das

gesammte Rumänentum mehr und mehr Österreich zu entfremden.

Man sollte eigentlich meinen, die österreichische Regierung hätte diese ihre Courage eher den Magyaren gegenüber zu beweisen gehabt, als gegenüber der kleinen und loyalen rumänischen Bevölkerung der Bucovina? Aber Österreich ist nun einmal das Land der Unwahrscheinlichkeiten und der Staunen erregenden Undankbarkeit. Solche Eigenschaften mögen manchen österreichischen Staatsmännern sehr «politisch» vorkommen, das Reich aber führen sie unanhaltsam zum Verfall.

H. Adrianus.

Szell der Triumphator

Wien, 18. Juni 1899.

Die Ausgleichskrise ist beendet, das heisst, nach langwierigen Verhandlungen ist zwischen den beiderseitigen Regierungen ein Compromiss zustande gekommen durch welches bezüglich der strittigen Punkte ein Arrangement getroffen wurde. Nun können, wenn man den officiösen Versicherungen glauben schenken dürfte, die Völker der Monarchie nach langen Zweifeln wieder aufathmen, denn — alles ist gerettet! Die österreichische Regierungspresse bemüht sich, das formelle Zugeständnis, das Herr von Szell an Österreich gemacht hat, als einen nicht zu unterschätzenden Erfolg der Festigkeit des Grafen Thun darzustellen, in Ungarn dagegen preisen sämtliche magyarische Blätter ohne Unterschied der Parteirichtung den glänzenden Sieg, den der Ministerpräsident davongetragen hat und das Lob der Kossuthisten klingt kaum weniger laut als das der Regierungsparteiler. Thatsache ist, dass der Einfluss Transleithaniens oder besser gesagt der dasselbe beherrschenden judaeomagyarischen Clique

sich auch diesmal mächtiger erwiesen hat, als derjenige der österreichischen Parteien und Völker die diesmal thatsächlich in der Ausgleichsfrage einig waren. Die Krise ist beendet, Graf Thun ist befriedigt dass er wenigstens bezüglich der Szell'schen Formel eine Art von Concession zu erzielen in der Lage war, Herr v. Szell quittirt schmunzelnd die Huldigungen, die ihm von seinen Satelliten entgegengebracht werden, in vierzehn Tagen wird der Ausgleich erledigt sein, in Ungarn auf parlamentarischem Wege, in Österreich mit Hilfe des § 14. Damit ist man auf Jahre hinaus wieder aller Sorgen ledig — Herz, was verlangst Du noch mehr?

Es wäre ein grosser Fehler, eine arge Selbsttäuschung, wenn man diese optimistische und oberflächliche Auffassung, die vielleicht in jenen Kreisen herrschen mag, in welchen man froh ist, nur überhaupt mit der Ausgleichsfrage nicht mehr zu thun zu haben, mit der Stimmung der Bevölkerung verwechseln wollte. Wenn das Ministerium Thun in den Verhandlungen mit der magyarischen Regierung diesmal eine wenn auch keineswegs ausreichende, aber selbst in diesem Ausmasse bisher noch nie bekundete Festigkeit an den Tag legte, so geschah es, weil auf die öffentliche Meinung in diesem Falle *volens volens* Rücksicht genommen werden musste. Keine der österreichischen Nationen und keine der österreichischen Parteien würde es heutzutage noch wagen, in der Ausgleichsfrage eine schwächliche Haltung einzunehmen und da konnte Graf Thun wohl nicht anders, als auch einerseits einige Energie zu zeigen. Andererseits war es übrigens die österreichische Regierung auch sich selbst schuldig, ihren Standpunkt wenigstens mit Anstand zu vertheidigen, denn wer soll denn die Interessen eines Staates verfechten, wenn es nicht die hiezu berufenen Faktoren thäten? Herr v. Szell soll

übrigens während der Ministerconferenzen die Anmassung bis aufs Äusserste getrieben haben; ja aus bestimmtester Quelle verlautet, dass der ungarische Ministerpräsident über den Handelsminister Baron *Dipauli*, der den ungarischen Forderungen den hartnäckigsten Widerstand leistete, sogar beim Monarchen Klage wegen seiner Haltung geführt hat (!). Unter diesen Umständen ist es wohl begreiflich, dass die antimagyarische Stimmung, die nun auch in den officiellen Kreisen sich bemerkbar zu machen beginnt nicht ausschliesslich nur der Reflex der Anschauungen der Bevölkerung ist, sondern dass da auch die Verbitterung mitwirkt, die als Bodensatz aus den nun beendeten Conferenzen zurückgeblieben ist.

Man würde irren, wenn man annehmen wollte, dass es derzeit in Österreich jemanden, der Anspruch darauf macht, ernst genommen zu werden, gibt, der mit der erfolgten «Lösung» der Ausgleichskrise ehrlich und aufrichtig zufrieden wäre. Im Allgemeinen geht die Überzeugung dahin, dass es besser gewesen wäre, wenn die Ausgleichsverhandlungen resultatlos geblieben und damit dem unglückseligen Dualismus, der einzig und allein der judaomagyarischen Clique Vortheile bringt, ein rasches und schmerzloses Ende bereitet worden wäre. Man sagt sich, dass es weit besser wäre die staatliche Selbstständigkeit der beiden Reichshälften eintreten zu lassen, als den jetzigen unnatürlichen Zustand immer wieder künstlich und natürlich unter neuen Opfern Österreichs zu verlängern. Man fragt sich, welches Interesse denn die österreichischen Völker haben, mit ihren Steuergeldern ein System zu stützen und zu kräftigen, das die unumschränkte Herrschaft des Magyarenthums, oas Österreich niemals freundlich gesinnt war, anstrebt, während es gleichzeitig jene Nationalitäten zu rechtlosen He-

loten herabdrückt, die Österreich und den Habsburgern ihre Sympathien nicht nur mit billigen Ovationen, sondern auch mit Thaten bewiesen haben. Aber auch aus rein wirtschaftlichen Gründen wünscht man in Österreich die Trennung. In dieser Beziehung war die Kundgebung des Verbandes österreichischer Industrieller, die sich *pur et simple* auf den Standpunkt der Personal-Union stellte ausserordentlich interessant, denn aus ihr ging hervor, dass nicht einmal mehr die Industriellen, deren Interessen man bekanntlich stets vorzuschützte, wenn wieder einmal ein Ausgleich abgeschlossen werden sollte, Wert legen auf den Fortbestand des Zoll- und Handelsbündnisses. So ist es denn gekommen, dass der Rut: «Los von Ungarn!» selbst von Kreisen ausgeht, von welchen man das nie und nimmer für möglich gehalten hätte und selbst in Regierungskreisen werden bereits Stimmen laut, die dazu rathen, den Dualismus preiszugeben!

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Comitetul Central Executiv al Ligii culturale aduce călduroasele sale mulțumiri d-lui *George Cristescu, dela Blidare*, din Corabia, pentru donațiunea ce a făcut Bibliotecei Ligii.

1) Impresii din Slănic, Epigrame și cugetări, Mîngieri, Taine, (nuvele) «Cotești» (descriere originală).

Secțiunea Ligii culturale din Buzău în adunarea sa generală, din 30 Maiu, 1899, și-a ales următorul comitet, constituit în 4 Iunie a. e. în modul următor:

Președinte: *Emil Teodoru*

Vice-președinți: { *C. Tisescu*
 { *I. Mihuleț*

Casier: *Al. Georgescu*

Secretar: *G. M. Scutaru*

Membrii: { *N. Neamțu*
 { *N. Zaharia*